

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ  
УНІВЕРСИТЕТ  
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

**ГРОШІ І КРЕДИТ:**

методичні рекомендації  
для практичної роботи здобувачів вищої освіти  
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти  
ОПП «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий  
ринок» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування  
та фондовий ринок» денної форми здобуття вищої освіти

МИКОЛАЇВ  
2025

УДК 336.7.02  
Г86

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від «15» грудня 2025 р. протокол № 4.

Укладач:

А. В. Бурковська - канд. екон. наук., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

М. В. Дубініна - д-р екон. наук., професор, професор кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет;

Т. І. Лункіна – д-р екон. наук., професор, професор кафедри менеджменту, Чорноморський національний університет ім. Петра Могили.

© Миколаївський національний аграрний  
університет 2025

## ЗМІСТ

|                                                       |        |
|-------------------------------------------------------|--------|
| ВСТУП.....                                            | 4      |
| Приклад розв’язання задач.....                        | 6      |
| Завдання для бакалаврів з дисципліни «Гроші і кредит» |        |
| Задача 1.....                                         | 7      |
| Задача 2.....                                         | 8      |
| Задача 3.....                                         | 9      |
| Задача 4.....                                         | 10     |
| Задача 5.....                                         | 11     |
| Задача 6.....                                         | 12     |
| Задача 7.....                                         | 13     |
| Задача 8.....                                         | 14     |
| Задача 9.....                                         | 15     |
| Задача 10.....                                        | 16     |
| Задача 11.....                                        | 17     |
| Задача 12.....                                        | 18     |
| Задача 13.....                                        | 19     |
| Задача 14.....                                        | 20     |
| Задача 15.....                                        | 21     |
| Задача 16.....                                        | 22     |
| Задача 17.....                                        | 23     |
| Задача 18.....                                        | 24     |
| Задача 19.....                                        | 25     |
| Задача 20.....                                        | 26     |
| Задача 21.....                                        | 27     |
| Задача 22.....                                        | 28     |
| Задача 23.....                                        | 29     |
| Задача 24.....                                        | 30     |
| Задача 25.....                                        | 31     |
| <br>СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....               | <br>32 |

## ВСТУП

Гроші – це продукт цивілізації і, одночасно, об’єктивна реальність, яка є однією з умов її розвитку, прогресу.

Навчальна дисципліна «Гроші і кредит» вивчає грошові та кредитні відносини ринкової економіки. Вона формує систему базових знань з теорії грошей і кредиту, закономірностей функціонування грошового ринку як теоретичної основи державної монетарної політики й розвитку банківської справи. Зміст дисципліни «Гроші і кредит» згідно з програмою розкривається у таких темах:

1. Сутність і функції грошей.
2. Грошовий оборот і грошові потоки.
3. Грошовий ринок.
4. Грошові системи.
5. Інфляція і грошові реформи.
6. Валютний ринок і валютні системи.
7. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика.
8. Роль грошей у ринковій економіці.
9. Теорія грошей.
10. Сутність і функції кредиту.
11. Форми, види і роль кредиту.
12. Теоретичні засади процента.
13. Фінансове посередництво грошового ринку.
14. Теоретичні засади діяльності банківських установ.
15. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління.
16. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною.

Опанувавши теми даної дисципліни, студенти зможуть мати уяву про діючі (у межах грошового, фондового і валютного ринків, грошової, банківської та валютної систем) інституції, використовувати грошово-кредитні й валютні інструменти, а також аналізувати здійснювану державою грошово-кредитну політику і кредитно-розрахункові відносини.

Завданням є не тільки підготувати сучасного фахівця теоретично, а і навчити його аналізувати реальні економічні процеси і тенденції розвитку, прогнозувати майбутнє та впливати на нього.

Виконання поставлених завдань потребує наполегливого самостійного вивчення теоретичного навчального матеріалу і вироблення практичних навичок його використання.

Для студентів дібрано питання для практичних занять, які допоможуть поглибити знання із зазначеного курсу. Здобувачі вищої освіти повинні продемонструвати своє вміння застосовувати отримані теоретичні знання при розв'язанні практичних завдань.

## **ПРИКЛАД РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧ:**

### **ЗАДАЧА**

Розрахувати коефіцієнт експансії депозитів, якщо:

- розмір грошової бази становить 250 млн грн
- величина грошового агрегату  $M3 = 1050$  млн грн.

### **РОЗВ'ЯЗАННЯ :**

Коефіцієнт експансії депозитів ( $m$ ) розрахуємо за формулою:

$$m = Ms : Гб, \text{ де}$$

$Ms$  – пропозиція грошей (вона дорівнює в задачі  $M3 = 1050$  млн грн);

$Гб$  – грошова база (вона дорівнює в задачі  $Гб = 250$  млн грн).

Рахуємо коефіцієнт експансії депозитів:

$$m = 1050 : 250 = 4,2$$

Одиниць виміру коефіцієнт не має.

### **ВІДПОВІДЬ:**

$$m = 4,2$$

**ЗАВДАННЯ ДЛЯ БАКАЛАВРІВ**  
**З ДИСЦИПЛІНИ**  
**«ГРОШІ І КРЕДИТ»**

**ЗАДАЧА № 1**

Грошова база дорівнює 35 млрд грн, а грошовий мультиплікатор – 3.

- 1) Визначити грошову масу в обігу.
- 2) Визначити грошову масу в обігу за умови, що центральним банком встановлено норму обов'язкового резервування – 13,5%.

**РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:**

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

## ЗАДАЧА № 2

Визначте величину грошового агрегату М2, якщо:

- готівка на руках у населення – 330 тис грн;
- строкові депозити – 125 тис грн;
- кошти за трастовими операціями – 98 тис грн;
- готівка в касах банків – 497 тис грн.

## РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.



### ЗАДАЧА № 3

1) Визначити необхідну для обігу кількість грошей, якщо:

- кількість грошових обігів на рік – 5;
- вартість товарної маси – 700 млрд грн;
- вартість товарів, проданих у кредит, за які ще не розраховалися – 950 млрд грн;
- вартість товарів, проданих у кредит, строк оплати яких вже настав – 680 млрд грн;
- сума товарів, які погашаються шляхом взаємного зарахування боргів – 120 млрд грн.

2) Як саме зміниться обсяг грошової маси, якщо її оборотність зросте на 4,5 оберти?

### РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

### ЗАДАЧА № 4

Знайти значення коефіцієнта експансії депозитів, якщо розмір грошової бази становить 314 млн грн, а величина грошового агрегату  $M1 = 2179$  млн грн.

## РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

## ЗАДАЧА № 5

Обсяг продукту, виробленого протягом минулого року, становить 580 тис. одиниць, ціна одиниці продукту — 90 грн, фізичні та юридичні особи постійно зберігають у формі грошових залишків 30% свого номінального доходу. Визначте обсяг додаткового попиту на грошову масу.

## РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

## ЗАДАЧА № 6

Залучені ресурси комерційного банку становлять 1 млн грн, а норма обов'язкового резерву — 15%. Якими будуть у цьому випадку кредитні ресурси комерційного банку?

## РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

## ЗАДАЧА № 7

Розрахуйте величину агрегатів грошової маси України,  
якщо:

- готівка поза банками — 128 млрд грн;
- готівка в касах юридичних осіб (сільськогосподарських і промислових підприємств) — 36 млрд грн;
- депозити до запитання — 75 млрд грн;
- строкові вклади — 169 млрд грн;
- валютні заощадження — 123 млрд грн;
- кошти за трастовими операціями — 1,2 млрд грн.

### РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

## ЗАДАЧА № 8

Визначте як зміниться номінальний обсяг ВВП, якщо швидкість обігу грошей становить 1,6 оборотів і залишається незмінною, а грошова пропозиція зростає з 150 до 300 млрд грн.

## РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

## ЗАДАЧА № 9

Визначте суму обов'язкових резервів, якщо сума залучених депозитів становить 444 млн грн, а норма обов'язкового резерву – 14%.

## РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

[illegible]

## ЗАДАЧА № 10

Комерційний банк установив такий курс долара США :

купівля — 40,05 грн,

продаж — 42,11 грн.

Скільки гривень можна одержати за 600 доларів 50 центів?

Визначте фінансовий результат клієнта банківської установи.

## РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

[illegible]



## ЗАДАЧА № 11

Скільки польських злотих давали за 77 грн, якщо по курсу 100 польських злотих дорівнювали 953 словацьким кронам, а 100 словацьких крон дорівнювали 5,16 грн?

## РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

[illegible]

## ЗАДАЧА № 12

Розрахувати темп інфляції за таких умов :

номінальний ВВП у першому році = 1400 грн;

у другому = 1800 грн;

реальний ВВП у першому році = 1000 грн;

у другому = 1200 грн.

## РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

[illegible]

### ЗАДАЧА № 13

Розрахувати індекс цін поточного року та величину реального ВВП, якщо величина номінального ВВП дорівнює 450 млрд грн, а споживчий кошик становить:

- тістечка – 10 найменувань;
- м'ясні продукти – 15 найменувань;
- газети – 3 шт.;
- верхній одяг – 4 найменування.

Ціни за умовну одиницю складових споживчого кошика поточного та базового років відповідно становлять:

- тістечка – 23 і 25 грн;
- м'ясні продукти – 130 та 140 грн;
- газети – 5 і 6 грн;
- верхній одяг – 1000 та 900 грн.

Зробити висновок про зміну купівельної спроможності грошей.

### РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

---

---

---

---

---

---

---

---

---

## ЗАДАЧА № 14

Кредитні ресурси комерційного банку становлять 1,8 млн грн, а норма обов'язкового резерву — 10%. Якими були у цьому випадку залучені ресурси комерційного банку?

## РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

### ЗАДАЧА № 15

Комерційний банк установив такий курс долара США:

купівля — 41,25 грн,

продаж — 43,45 грн.

Скільки гривень можна одержати за 850 доларів?

Скільки доларів можна купити за 50 тис. грн?

## РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slight shadow on the right side, suggesting it's resting on a surface.

## ЗАДАЧА № 16

Скільки фунтів стерлінгів можна купити за 22 000 швейцарських франків, якщо:

- 1 USD = 1,4790 CHF;
- 1 USD = 0,8755 GBP?

## РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

[illegible]

## ЗАДАЧА № 17

Визначити швидкість обертання грошової маси за минулий рік та середню тривалість одного обігу, якщо:

- обсяг ВВП становив 350 млн грн;
- середньорічний обсяг грошової маси – 45 млн грн.

## РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

## ЗАДАЧА № 18

Необхідно обчислити кількість грошей як засобу обігу та засобу платежу. Сума цін реалізованих товарів (робіт та послуг) — 27 млрд грн. Сума цін (робіт, послуг), проданих у кредит, термін оплати яких ще не настав, — 5 млрд грн. Сума платежів за зобов'язаннями, термін оплати яких настав, — 14 млрд грн. Сума погашення взаємної заборгованості — 8 млрд грн. Середня кількість оборотів грошової одиниці на рік — 3,5.

Як зміниться кількість грошей в обігу, якщо:

- 1) сума реалізованих товарів та послуг зросте в 3 рази;
- 2) гривня здійснюватиме на 2 обороти більше за рік;

### РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---



## ЗАДАЧА № 19

Визначити грошові агрегати M0, M1, M2, M3, якщо:

- депозити до запитання – 672 млрд грн;
- кошти клієнтів за трастовими операціями – 88 млрд грн;
- ощадні вклади – 148 млрд грн;
- готівкові гроші – 155 млрд грн;
- строкові вклади – 154 млрд грн.

## РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

## ЗАДАЧА № 20

Визначити грошові агрегати М0 і М2, якщо:

МЗ – 4100 млрд грн;

М1 – 510 млрд грн;

кошти за трастовими операціями – 145 млрд грн;

депозити до запитання – 300 млрд грн.

## РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

## ЗАДАЧА № 21

У базисному році в країні індекс інфляції (індекс споживчих цін) склав 95,8%, а в поточному році – 132,4%.

Визначити темп інфляції.

## РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

[illegible]

## ЗАДАЧА № 22

Вкладник вніс 2500 грн у банківську установу на депозит під 10% річних на 2 роки. Розрахувати суму вкладу через 2 роки та дохід вкладника, якщо по вкладу нараховуються складні відсотки.

## РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

[illegible]

### ЗАДАЧА № 23

Вкладник вніс 2500 грн у банківську установу на депозит під 10% річних на 2 роки. Розрахувати суму вкладу через 2 роки та дохід вкладника, якщо по вкладу нараховуються прості відсотки.

## РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

## ЗАДАЧА № 24

У Вас є 10 тис. грн і Ви хочете цю суму через 5 років подвоїти. За якої мінімально прийнятної процентної ставки це можливо?

### РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

## ЗАДАЧА № 25

Визначити суму до погашення при простих процентах з точним числом днів позички, якщо у високосному році позичка обсягом 150 тис. грн видана під 8% річних з 20 лютого по 5 жовтня.

## РОЗВ'ЯЗАННЯ І ВІДПОВІДЬ:

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

## СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бурковська А. В., Бурковська А. І. Фінансова безпека сільського господарства як ключовий чинник забезпечення продовольчої безпеки: виклики та перспективи. *Modern Economics*. 2025. №. 49(2025). С. 32-37.  
DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V49\(2025\)-04](https://doi.org/10.31521/modecon.V49(2025)-04)
2. Бурковська А. В., Шевченко А. В. Ключові напрями удосконалення наглядової діяльності за банківськими установами. Студентський науковий вісник. Обліково-фінансовий факультет: МНАУ, 2023. Ч. 1. Економічні науки. С. 4-12.
3. Burkovska A., Koval P. Innovative technologies in the banking sector of Ukraine in the period of digitalization. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*. 2023. Vol. 27 (1). P. 51-63. Doi: 10.56407/bs.agrarian/1.2023.51.
4. Yekimov S., Nianko V., Sirenko N., Burkovska A., Bodnar O. The Problem of Attracting Private Investment in Agriculture (Проблеми залучення приватних інвестицій у сільське господарство). *Fundamental and Applied Scientific Research in the Development of Agriculture in the Far East (AFE-2021)*. Lecture Notes in Networks and Systems. 2022. Vol. 353. P 54-61. **Springer (Skopus)**, Cham.
5. Caruso D., Lunkina T. I., Burkovska A. V., Burkovska A. I. Assessment of the Influence of the National bank of Ukraine Monetary Policy on Food Security of the State. (Оцінка впливу монетарної політики Національного банку України на продовольчу безпеку держави). *Accounting and Finance*. 2020. №4 (90). P. 45-51.
6. Бурковська А. В., Павленко В. О. Використання акредитивної форми розрахунків в Україні. *Modern Economics*. 2020. №24. С.39-44.
7. Бурковська А. В., Паламарчук В. С. Стан і перспективи українського ринку лізингу. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія “Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості”*. 2020. №1 (21). С. 133-142.
8. Бурковська А. В., Хоренженко В. В. Розвиток фінтех-індустрії у кризовий період. *Modern Economics*. 2020. №20. С.36-40.
9. Сисоєва Л. Ю., Черкашина К. Ф. Гроші і кредит: у схемах і таблицях : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2023. 245 с.
10. Світлична В. Ю. Гроші і кредит : підручник / В. Ю. Світлична. Харків : Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова, 2020. 191 с.
11. Про валюту і валютні операції : закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII (зі змінами та доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text> .
12. Про Національний банк України : закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV (зі змінами та доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>.
13. Про банки і банківську діяльність : закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III (зі змінами та доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.



14. Верховна рада України : офіційний портал. URL: <https://www.rada.gov.ua/>

Навчальне видання

**ГРОШІ І КРЕДИТ:**

методичні рекомендації  
для практичної роботи здобувачів вищої освіти  
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти  
ОПП «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий  
ринок»  
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та  
фондовий ринок»  
денної форми здобуття вищої освіти

**Укладач:**

**Бурковська Алла Валентинівна**

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 2  
Тираж 50 прим. Зам. № \_\_\_\_

Надруковано в видавничому відділі  
Миколаївського національного аграрного університету  
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9